

Statens pensjonsfond – Utland

(tidligere kjent som Statens petroleumsfond)

Historie

- 1969: Olje oppdaget i Nordsjøen (Ekofisk), utvinning startet i 1971.
- 1990: Stortinget vedtok Lov om Statens petroleumsfond.
- 1996: Første nettooverføring til fondet. Investert som Norges Banks valutareserver.
- 1998: Aksjeinvesteringer inkludert i referanseporteføljen (40 pst andel).
- 2000: Fem framvoksende markeder inkludert i referanseporteføljen for aksjer.
- 2002: Selskapsobligasjoner inkludert i referanseporteføljen for obligasjoner.
- 2004: Nye etiske retningslinjer.
- 2006: Statens petroleumsfond skiftet navn til Statens pensjonsfond – Utland.
- 2007: Aksjeandelen økt til 60 pst, aksjer i små selskaper inkludert i referanseporteføljen.

Fondets formål

Statens petroleumsfond ble etablert i 1990 som et finanspolitisk instrument for å underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter. Navneskiftet i 2006 til Statens pensjonsfond – Utland var del av en bredere pensjonsreform, og framhevet fondets rolle for å understøtte statlig sparing for finansiering av den sterke veksten i folketrygdens pensjonsutgifter i årene som kommer. Fondet er ikke øremerket pensjoner eller andre formål.

”Den norske oljefondsmodellen” i et nøtteskall

- Fondet er fullt ut integrert med statsbudsjettet. Fondet er ikke en egen institusjon.
- Fondet er i sin helhet investert utenlands i aksjer og obligasjoner. Dette sikrer risikospredning og god finansiell avkastning, og bidrar til å skjermes fastlandsøkonomien.
- Det er høy grad av åpenhet om fondets virksomhet. Det bidrar til oppslutning om en langsiktig forvaltning av petroleumsinntektene, og reduserer risikoen for dårlig forvaltning.

Fondets konstruksjon

- Fondets inntekter er statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten, samt fondets avkastning.
- Fondets utgifter er en overføring til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet.

Dette innebærer at fondet er fullt ut integrert i statsbudsjettet og at netto tilførsel til fondet tilsvare det samlede budsjettoverskuddet (inkludert petroleumsinntekter). Finanspolitikken, som bestemmer utflyten fra fondet, er forankret i retningslinjen (”Handlingsregelen”) om at det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet over tid skal svare til forventet realavkastning av fondet, anslått til 4 %.

Forvaltningen av Statens pensjonsfond – Utland

- Finansdepartementet er ansvarlig for forvaltningen av fondet.
- Den operative forvaltningen utføres av Norges Bank, som investerer fondet i henhold til retningslinjer gitt av Finansdepartementet.
- Viktige endringer i investeringsstrategien blir forelagt Stortinget før de gjennomføres.
- Finansdepartementet mottar råd om investeringsstrategi fra Norges Bank, Strategirådet og eksterne konsulenter.
- Finansdepartementet benytter eksterne konsulenter for uavhengig resultatmåling og sammenlikning av fondets resultater og kostnader med andre fond.

Retningslinjer for investeringene

- Fondet forvaltes med sikte på å oppnå høyest mulig avkastning innenfor moderat risiko.
- Fondet investeres utenlands i verdipapirer. Fondet er en finansiell investor med en veldiversifisert portefølje av små eierandeler i en lang rekke selskaper.
- Fondets finansielle resultater måles primært i utenlandsk valuta, siden fokuset er utviklingen i fondets internasjonale innkjøpskraft.
- Aksjer utgjør 60 pst av den strategiske referanseporteføljen for fondet, som er fordelt på aksjer notert på børs i Europa (50 pst), Amerika/Afrika (35 pst), og Asia/Oseania (15 pst).
- Obligasjoner utgjør 40 pst av den strategiske referanseporteføljen for fondet, som er fordelt på obligasjoner utstedt i valutaer fra Europa (60 pst), Amerika/Afrika (35 pst), og Asia/Oseania (5 pst).

Etiske retningslinjer

Fondets etiske retningslinjer er basert på anbefalingene fra Graverutvalget (NOU 2003:22)

Retningslinjene har to hovedelementer:

- Fondet er et virkemiddel for å sikre kommende generasjoner en rimelig andel petroleumsformuen, og det er en etisk forpliktelse for dagens generasjon å forvalte fondet forsvarlig slik at det gir god avkastning på lang sikt.
- Fondet skal ikke foreta investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for at fondet medvirker til uetiske handlinger eller unnlater, som f.eks. krenkelser av grunnleggende humanitære prinsipper, grove krenkelser av menneskerettighetene, grov korrupsjon eller alvorlige miljødeleggelsler.

For å gjennomføre de etiske retningslinjene, benyttes følgende mekanismer:

- En god forvaltning av fondet for å oppnå høy avkastning innenfor moderat risiko.
- Utøve eierskapsrettighetene knyttet til aksjebeholdningen (gjøres av Norges Bank).
- Utelukke enkelte selskaper fra fondets investeringsunivers (besluttet av Finansdepartementet basert på tilrådning fra Etikkrådet). Utelukke statsobligasjoner fra enkelte land fra fondets investeringsunivers (besluttet av Finansdepartementet).

Informasjon og åpenhet

Forvaltningen av petroleumsinntektene og fondet kjennetegnes av en høy grad av åpenhet og informasjon.

- Finansdepartementet rapporterer til Stortinget om alle viktige avgjørelser relatert til fondet, slik som størrelsen på petroleumsinntektene og fondet; utsiktene for statsfinansene; endringer i investeringsstrategi; fondets utvikling, risiko og kostnader.
- Departementet offentliggjør råd og rapporter mottatt fra Norges Bank, Strategirådet og eksterne konsulenter.
- Norges Bank publiserer kvartalsvise rapporter om forvaltningen av fondet, samt en årsrapport og en årlig liste over alle investeringer.

Ytterligere informasjon er tilgjengelig på nettsidene til Finansdepartementet

www.finansdepartementet.no og Norges Bank www.norgesbank.no/nbim.

Nøkeltall

	2004	2005	2006	1997-2006
Størrelse i NOK mrd	1 016	1 399	1 784	
Størrelse i USD mrd	168	207	285	
Total avkastning i pst (i valuta)	8.9	11.1	7.9	6.2
...herav forvalters meravkastning	0.5	1.1	0.2	0.5
Netto realavkastning i pst	6.3	8.5	5.6	4.6